

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 27ης Μαρτίου 2014*

«Ιθαγένεια της Ένωσης — Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων — Εφαρμοστέο σε αστική δίκη
γλωσσικό καθεστώς»

Στην υπόθεση C-322/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το
Landesgericht Bozen (Ιταλία) με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο
στις 13 Ιουνίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Ulrike Elfriede Grauel Ruffer

κατά

Katerina Pokorná,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, J. L. Da Cruz Vilaça,
Γ. Αρέστη, J.-C. Bonichot και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η K. Pokorná, εκπροσωπούμενη από τους M. Mairhofer και F. Bauer, Rechtsanwälte,
- η Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τη W. Ferrante,
avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους E. Traversa και W. Bogensberger,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση
χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 18 ΣΛΕΕ και 21 ΣΛΕΕ.
- 2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της U. E. Grauel Rüffer και της K. Pokorná σχετικά με αγωγή αποζημίωσης κατόπιν ατυχήματος στο σκι.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Το άρθρο 122, πρώτο εδάφιο, του ιταλικού κώδικα πολιτικής δικονομίας (Zivilprozessordnung) προβλέπει τα εξής:

«Η χρήση της ιταλικής γλώσσας είναι υποχρεωτική σε όλη τη διαδικασία.»
- 4 Το άρθρο 156 του εν λόγω κώδικα προβλέπει τα εξής:

«1. Η ακυρότητα των διαδικαστικών πράξεων λόγω παραβάσεως διατάξεων που ρυθμίζουν τον τύπο απαγγέλλεται μόνο εάν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στον νόμο.

2. Η ακυρότητα είναι, εντούτοις, δυνατόν να απαγγελθεί όταν δεν πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις της διαδικαστικής πράξεως που είναι αναγκαίες για την επίτευξη του σκοπού της.

3. Η ακυρότητα δεν μπορεί να απαγγελθεί όταν έχει επιτευχθεί μέσω της διαδικαστικής πράξεως ο επιδιωκόμενος με αυτή σκοπός.»
- 5 Κατά παρέκκλιση από τον ανωτέρω κανόνα, η γερμανική γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενώπιον των δικαστηρίων της επαρχίας του Bolzano, σε υποθέσεις αστικής, ποινικής ή διοικητικής φύσεως. Η χρήση της γλώσσας αυτής ενώπιον των ως άνω δικαστηρίων ερείδεται στα άρθρα 99 και 100 του προεδρικού διατάγματος 670, της 31ης Αυγούστου 1972, περί εγκρίσεως του ενιαίου κειμένου των συνταγματικών νόμων σχετικά με το ειδικό καθεστώς του Τρεντίνο-Άνω Αδίγη (στο εξής: π.δ. 670/1972), καθώς και στο προεδρικό διάταγμα 574, της 15ης Ιουλίου 1988, περί εκτελεστικών διατάξεων για το ειδικό καθεστώς της περιοχής Τρεντίνο-Άνω Αδίγης όσον αφορά τη χρήση της γερμανικής και της λαδινικής γλώσσας στις σχέσεις των πολιτών με τη δημόσια διοίκηση και στις ένδικες διαδικασίες (στο εξής: π.δ. 574/1988).
- 6 Το άρθρο 99 του π.δ. 670/1972 ορίζει τα εξής:

«Στη συγκεκριμένη περιφέρεια, η γερμανική γλώσσα εξομοιούται προς την ιταλική γλώσσα, η οποία είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους. Στις νομοθετικής φύσεως πράξεις και οσάκις το παρόν καθεστώς προβλέπει δίγλωσση απόδοση, κρίσιμο είναι το κείμενο στην ιταλική γλώσσα.»
- 7 Το άρθρο 100 του π.δ. 670/1972 ορίζει τα εξής:

«Οι γερμανόφωνοι πολίτες της επαρχίας του Bolzano έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν τη γερμανική γλώσσα στις σχέσεις τους με τις δικαστικές αρχές και με τα όργανα και τις υπηρεσίες της δημοσίας διοικήσεως που εδρεύουν στην εν λόγω επαρχία ή έχουν περιφερειακή αρμοδιότητα, καθώς και με τις παραχωρησιούχους επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες εντός της επαρχίας αυτής.»

8 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του π.δ. 574/1988:

«Το παρόν διάταγμα ρυθμίζει τη χρήση της γερμανικής γλώσσας κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του κεφαλαίου XI του ειδικού καθεστώτος του Τρεντίνο-Άνω Αδίγη [...]. Στη συγκεκριμένη περιφέρεια, η γερμανική γλώσσα εξομοιούται με την ιταλική, η οποία είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους:

- a) στις σχέσεις με τα όργανα και τις υπηρεσίες της δημοσίας διοικήσεως, καθώς και με τα νομικά πρόσωπα και τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου που εδρεύουν στην επαρχία του Bolzano ή έχουν περιφερειακή αρμοδιότητα, όπως επίσης με τους παραχωρησιούχους δημοσίων υπηρεσιών οι οποίοι παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες εντός της περιφέρειας·
- b) στις σχέσεις με τις δικαστικές αρχές και τα τακτικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια και τα φορολογικά δικαστήρια που εδρεύουν στην επαρχία του Bolzano·
- c) στις σχέσεις με το εφετείο, το ορκωτό εφετείο, το τμήμα ανηλίκων του εφετείου, την εισαγγελία εφετών, το δικαστήριο ανηλίκων, το δικαστήριο εποπτείας και την αρχή εποπτείας, τον περιφερειακό επίτροπο για τη ρύθμιση των δικαιωμάτων συλλογικής εκμεταλλεύσεως [...].

[...].»

9 Το άρθρο 20 του π.δ. 574/1988 ορίζει τα εξής:

«1. Στην αστική δίκη, κάθε διάδικος έχει το δικαίωμα να επιλέξει τη γλώσσα στην οποία συντάσσει τα δικόγραφα του. Η επιλογή αυτή προκύπτει από τη γλώσσα στην οποία συντάχθηκε το εισαγωγικό δικόγραφο ή το υπόμνημα απαντήσεως ή τα ισοδύναμα με αυτά έγγραφα.

2. Εάν το εισαγωγικό δικόγραφο και το υπόμνημα απαντήσεως ή τα ισοδύναμα με αυτά έγγραφα έχουν συνταχθεί στην ίδια γλώσσα, η διαδικασία διεξάγεται σε μία γλώσσα. Άλλως, η διαδικασία διεξάγεται σε δύο γλώσσες.

3. Στη δίγλωσση διαδικασία, κάθε διάδικος χρησιμοποιεί τη γλώσσα της επιλογής του. Οι δικαστικές διατάξεις συντάσσονται και εκδίδονται και στις δύο γλώσσες, εκτός εάν υπάρξει σχετική παραίτηση του ενδιαφερόμενου διαδίκου έως την περάτωση της επ' ακροατηρίου συζητήσεως κατά την οποία ζητήθηκε η έκδοση της διατάξεως. Οι διαδικαστικές πράξεις και τα έγγραφα των διαδίκων συντάσσονται στην ιταλική ή τη γερμανική γλώσσα, χωρίς υποχρέωση αυτεπάγγελτης μεταφράσεως τους με δαπάνη της υπηρεσίας. Στη δίγλωσση διαδικασία, οι διάδικοι οι οποίοι δεν κατοικούν ή δεν έχουν την έδρα τους στην επαρχία του Bolzano μπορούν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα ημερών από την επίδοση ή την κατάθεση των διαδικαστικών εγγράφων και των δικογράφων, να ζητήσουν από το δικαστήριο την πλήρη ή μερική μετάφρασή τους στην ετέρα γλώσσα, με δαπάνη της υπηρεσίας. Το δικαστήριο μπορεί να αποκλείσει, εν όλω ή εν μέρει, τη μετάφραση των εγγράφων που έχουν καταθέσει οι διάδικοι, εάν κρίνει ότι τούτα προδήλως δεν είναι κρίσιμα.»

Η υπόθεση της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10 Από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η U.E. Grauel Rüffer, Γερμανίδα υπήκοος η οποία κατοικεί στη Γερμανία, υπέστη πτώση, στις 22 Φεβρουαρίου 2009, σε χιονοδρομική πίστα ευρισκόμενη στην επαρχία του Bolzano και τραυματίστηκε στον δεξιό ώμο. Κατ' αυτήν, η πτώση της προκλήθηκε από την K. Pokorná, η οποία είναι Τσέχα υπήκοος και κατοικεί στην Τσεχική Δημοκρατία. Η U.E. Grauel Rüffer ζήτησε από την K. Pokorná την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη.

- 11 Στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινήθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το δικόγραφο της αγωγής της U. E. Grauel Rüffer που κατατέθηκε στις 24 Απριλίου 2012 είχε συνταχθεί στη γερμανική γλώσσα. Η K. Pokorná, η οποία έλαβε μετάφραση του δικογράφου αυτού στην τσεχική γλώσσα στις 4 Οκτωβρίου 2012, υπέβαλε υπόμνημα αντικρούσεως στη γερμανική γλώσσα στις 7 Φεβρουαρίου 2013 και δεν ήγειρε καμία ένσταση όσον αφορά την επιλογή της γερμανικής γλώσσας ως γλώσσας διαδικασίας.
- 12 Κατά την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση το αιτούν δικαστήριο, δεδομένης της αποφάσεως που εκδόθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2012 από το Corte suprema di cassazione (Ιταλία) (απόφαση αριθ. 20715), έθεσε το ζήτημα της επιλογής της γλώσσας, ήτοι της γερμανικής ή ιταλικής, στην οποία θα έπρεπε να διεξαχθεί περαιτέρω η διαδικασία.
- 13 Στην απόφαση αυτή, το Corte suprema di cassazione έκρινε ότι οι διατάξεις του π.δ. 574/1988 εφαρμόζονται μόνο στους Ιταλούς πολίτες που κατοικούν στην επαρχία του Bolzano.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την απόφαση αυτή, η εναγόμενη στην κύρια δίκη δεν μπορούσε, επιλέγοντας τη γερμανική γλώσσα ως γλώσσα διαδικασίας, να θεραπεύσει την ακυρότητα του εισαγωγικού δικογράφου, η οποία οφείλεται στη χρήση της γλώσσας αυτής. Επομένως, έπρεπε να απαγγελθεί η ακυρότητα τόσο του εισαγωγικού δικογράφου όσο και η επακόλουθη διαδικαστική πράξη, ήτοι το υπόμνημα απαντήσεως.
- 15 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η εφαρμογή των επίμαχων διατάξεων του εθνικού δικαίου στην κύρια δίκη όπως ερμηνεύθηκαν από το Corte suprema di cassazione αντιβαίνει, ενδεχομένως, στο δίκαιο της Ένωσης. Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, τίθεται το ζήτημα εάν επιτρέπεται μόνο στους Ιταλούς πολίτες οι οποίοι κατοικούν στην επαρχία του Bolzano η χρήση της γερμανικής γλώσσας ενώπιον δικαστηρίου στο πλαίσιο αστικής δίκης ή εάν αυτή η δυνατότητα πρέπει επίσης να παρέχεται στους Ιταλούς πολίτες οι οποίοι δεν κατοικούν στην επαρχία αυτή ή στους υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πέραν της Ιταλικής Δημοκρατίας, οι οποίοι κατοικούν στην επαρχία αυτή ή, όπως στην κύρια δίκη, στους υπηκόους κρατών μελών της Ένωσης οι οποίοι δεν κατοικούν στην ίδια επαρχία.
- 16 Βεβαίως, κατά το αιτούν δικαστήριο, οι διατάξεις σχετικά με τη χρήση της γερμανικής γλώσσας έχουν ως σκοπό την προστασία της εθνικής και πολιτιστικής μειονότητας των γερμανόφωνων που κατοικούν στην επαρχία του Bolzano. Εντούτοις, ο σκοπός αυτός ουδόλως παρεμποδίζεται από το γεγονός ότι η επίμαχη ρύθμιση μπορεί να εφαρμόζεται σε πολίτες κρατών μελών της Ένωσης πέραν της Ιταλικής Δημοκρατίας οι οποίοι ασκούν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας.
- 17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landesgericht Bozen αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν τα άρθρα 18 ΣΛΕΕ και 21 ΣΛΕΕ την έννοια ότι αντιτίθενται στην εφαρμογή διατάξεων του εθνικού δικαίου, όπως αυτές στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες παρέχουν το δικαίωμα χρήσεως της γερμανικής γλώσσας επί αστικών υποθέσεων των οποίων επιλαμβάνονται τα δικαστήρια της επαρχίας του Bolzano μόνο στους Ιταλούς πολίτες που κατοικούν στην επαρχία αυτή, αλλά όχι στους πολίτες άλλων κρατών μελών της Ένωσης, ανεξαρτήτως του εάν αυτοί κατοικούν στην ως άνω επαρχία;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 18 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν τα άρθρα 18 ΣΛΕΕ και 21 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία παρέχει το δικαίωμα χρήσεως γλώσσας άλλης από την επίσημη στις αστικές υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνονται τα δικαστήρια κράτους μέλους έχοντα την έδρα τους σε συγκεκριμένη διοικητική περιφέρεια του κράτους αυτού μόνον στους πολίτες του που κατοικούν εντός της συγκεκριμένης περιφέρειας.
- 19 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει καταρχήν να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά τις ίδιες ως άνω διατάξεις, το Δικαστήριο, στην υπόθεση Bickel και Franz (C-274/96, EU:C:1998:563, σκέψεις 19 και 31), έκρινε ότι το απονεμόμενο από εθνική ρύθμιση δικαίωμα διεξαγωγής ποινικής δίκης σε γλώσσα άλλη από την κύρια γλώσσα του οικείου κράτους εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και ότι το τελευταίο αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση απονέμουσα στους πολίτες συγκεκριμένης γλώσσας, άλλης από την κύρια γλώσσα του οικείου κράτους, οι οποίοι κατοικούν στο έδαφος συγκεκριμένης διοικητικής περιφέρειας, το δικαίωμα διεξαγωγής ποινικής δίκης στη γλώσσα τους, χωρίς να απονέμει το ίδιο δικαίωμα στους ίδιας γλώσσας πολίτες των άλλων κρατών μελών, οι οποίοι διακινούνται και διαμένουν στο ως άνω έδαφος.
- 20 Οι σκέψεις βάσει των οποίων το Δικαστήριο, στην απόφαση Bickel και Franz (EU:C:1998:563), αναγνώρισε ότι πολίτης της Ένωσης, υπήκοος κράτους μέλους άλλου από το οικείο κράτος μέλος, έχει δικαίωμα, ακριβώς όπως οι υπήκοοι του τελευταίου, να ζητήσει, στο πλαίσιο ποινικής δίκης, την εφαρμογή γλωσσικού καθεστώτος όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη και, κατά συνέπεια, δύναται να χρησιμοποιήσει ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο προσέφυγε μία από τις προβλεπόμενες από το εν λόγω καθεστώς γλώσσες έχουν την έννοια ότι εφαρμόζονται σε κάθε ένδικη διαδικασία η οποία διεξάγεται εντός της οικείας διοικητικής περιφέρειας, ιδίως σε αστική δίκη.
- 21 Στην αντίθετη περίπτωση, γερμανόφωνος πολίτης κράτους μέλους άλλου από την Ιταλική Δημοκρατία, ο οποίος διακινείται και διαμένει στην επαρχία του Bolzano, θα ετίθετο σε μειονεκτική θέση σε σχέση με γερμανόφωνο Ιταλό πολίτη ο οποίος κατοικεί στην επαρχία αυτή. Συγκεκριμένα, ενώ γερμανόφωνος Ιταλός πολίτης δύναται να προσφύγει σε δικαστήριο, σχετικά με αστική υπόθεση, και να εξασφαλίσει τη διεξαγωγή της δίκης στη γερμανική γλώσσα, δεν θα αναγνωριζόταν αντίστοιχο δικαίωμα σε γερμανόφωνο πολίτη κράτους μέλους άλλου από την Ιταλική Δημοκρατία, ο οποίος διακινείται στην ίδια επαρχία.
- 22 Όσον αφορά την επισήμανση της Ιταλικής Κυβερνήσεως, κατά την οποία ουδείς λόγος συντρέχει για την επέκταση του δικαιώματος χρήσεως της γλώσσας της οικείας εθνικής και πολιτιστικής μειονότητας σε πολίτη κράτους μέλους της Ένωσης άλλου από την Ιταλική Δημοκρατία, ο οποίος βρίσκεται στην περιοχή συγκυριακά και πρόσκαιρα, καθόσον διασφαλίζονται για αυτόν τα μέσα που του επιτρέπουν να ασκήσει κατά πρόσφορο τρόπο τα δικαιώματά του, παρά το ότι δεν γνωρίζει την επίσημη γλώσσα του οικείου κράτους μέλους, πρέπει να επισημανθεί ότι η ίδια ακριβώς επισήμανση είχε γίνει από την κυβέρνηση αυτή στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Bickel και Franz (EU:C:1998:563, σκέψη 21) και ότι το Δικαστήριο την απέρριψε με τις σκέψεις 24 έως 26 της εν λόγω αποφάσεως, αποφαινόμενο ότι η επίμαχη ρύθμιση της κύριας δίκης αντίκειται στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων.
- 23 Τέτοιου είδους κανονιστική ρύθμιση θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνον αν στηριζόταν σε αντικειμενικά στοιχεία, ανεξάρτητα της ιθαγένειας των ενδιαφερομένων και ανάλογα προς τον σκοπό που επιδιώκεται θεμιτώς από το εθνικό δίκαιο (βλ. απόφαση Bickel και Franz, EU:C:1998:563, σκέψη 27).
- 24 Πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα της Ιταλικής Κυβερνήσεως, κατά το οποίο η εφαρμογή του επίμαχου γλωσσικού καθεστώτος στους πολίτες της Ένωσης θα είχε ως συνέπεια την επιβάρυνση της διαδικασίας από απόψεως οργανώσεως και προθεσμιών, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτό το

επιχείρημα σαφώς αντιφάσκει προς τη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου, κατά την οποία οι δικαστές της επαρχίας του Bolzano είναι απολύτως σε θέση να διεξάγουν ένδικες διαδικασίες είτε στην ιταλική είτε στη γερμανική είτε σε αμφότερες τις γλώσσες.

- 25 Δεύτερον, όσον αφορά την επισήμανση της ίδιας κυβερνήσεως σχετικά με τις πρόσθετες δαπάνες τις οποίες θα συνεπαγόταν για το οικείο κράτος η εφαρμογή αυτού του γλωσσικού καθεστώτος στους πολίτες της Ένωσης, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι λόγοι αμιγώς οικονομικής φύσεως δεν μπορούν να αποτελέσουν επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος δικαιολογούντες περιορισμό σε θεμελιώδη ελευθερία η οποία διασφαλίζεται από τη Συνθήκη (βλ. απόφαση Kranemann, C-109/04, EU:C:2005:187, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Κατά συνέπεια, η επίμαχη εθνική ρύθμιση της κύριας δίκης δεν μπορεί να κριθεί δικαιολογημένη.
- 27 Από το σύνολο των σκέψεων που προηγήθηκαν, στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 18 ΣΛΕΕ και 21 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία παρέχει το δικαίωμα χρήσεως γλώσσας άλλης από την επίσημη στις αστικές υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνονται τα δικαστήρια κράτους μέλους, τα οποία εδρεύουν σε συγκεκριμένη διοικητική περιφέρεια του κράτους αυτού, μόνον στους πολίτες του που κατοικούν εντός της συγκεκριμένης περιφέρειας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 28 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό απόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 18 ΣΛΕΕ και 21 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία παρέχει το δικαίωμα χρήσεως γλώσσας άλλης από την επίσημη στις αστικές υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνονται τα δικαστήρια κράτους μέλους, τα οποία εδρεύουν σε συγκεκριμένη διοικητική περιφέρεια του κράτους αυτού, μόνον στους πολίτες του που κατοικούν εντός της συγκεκριμένης περιφέρειας.

(υπογραφές)